

PORADNICTWO ZAWODOWE, SZKOLENIE BEZROBOTNYCH
I POSZUKUJĄCYCH PRACY, STAŻ I PRZYGOTOWANIE
ZAWODOWE DOROSŁYCH, KSZTAŁCENIE USTAWICZNE
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

2022

Wstęp

Dokonujące się przemiany w sferze gospodarczej i społecznej oraz procesy restrukturyzacji zatrudnienia spowodowały, że wiele osób staje przed problemem utraty dotychczasowego zatrudnienia i koniecznością poszukiwania nowego miejsca pracy. Często jedną z głównych przeszkód w znalezieniu nowej pracy jest brak odpowiednich kwalifikacji lub umiejętności. Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Art. 34. powiatowe urzędy pracy prowadzą pośrednictwo pracy dla zarejestrowanych osób, a w razie braku możliwości zapewnienia odpowiedniego zatrudnienia:

- świadczą usługi poradnictwa zawodowego;
- inicjują, organizują i finansują szkolenia bezrobotnych i innych uprawnionych osób oraz przyznają i wypłacają dodatki szkoleniowe lub stypendia;
- inicjują i dofinansowują tworzenie dodatkowych miejsc pracy;
- inicjują oraz finansują w zakresie określonym w ustawie inne instrumenty rynku pracy;
- przyznają i wypłacają zasiłki i inne świadczenia z tytułu bezrobocia.

Poniższa analiza powstała na podstawie danych statystycznych zbieranych w sprawozdaniach MRiPS-01. Stanowi ona zestawienie danych za okres 2011 - 2022 dotyczących poradnictwa zawodowego, szkoleń zarówno bezrobotnych jak i poszukujących pracy oraz staży. Powstała na podstawie załącznika 2 wypełnianego przez powiatowe urzędy pracy w województwie zachodniopomorskim oraz Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie i Koszalinie.

Poradnictwo zawodowe¹

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Art. 38. poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy, w szczególności na:

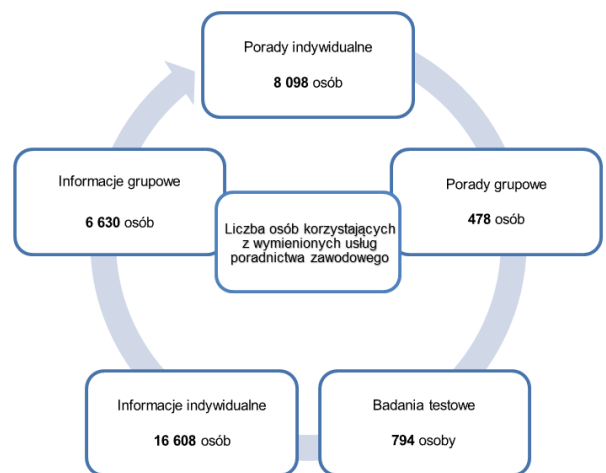
- udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samo zatrudnieniu,
- udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badaniu kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
- kierowaniu na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia,
- inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy.

Usługi informacji i poradnictwa zawodowego oraz pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy w województwie zachodniopomorskim realizowane są przez publiczne służby zatrudnienia w 20 powiatowych urzędach pracy oraz w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie i Koszalinie.

Adresatami usług informacji i poradnictwa zawodowego są mieszkańcy województwa, a w szczególności osoby bezrobotne i poszukujące pracy, pracujące, młodzież przygotowująca się do wejścia na rynek pracy, studenci, osoby niepełnosprawne. Usługi te realizowane są zgodnie z zasadami:

- dostępności,
- dobrowolności,
- równości bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenia etniczne, narodowość, orientację seksualną, przekonania polityczne i wyznanie religijne lub przynależność związkową,
- swobody wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia,

- bezpłatności,
- poufności i ochrony danych.

Poradnictwo indywidualne

Indywidualne poradnictwo jest złożonym procesem, podczas którego doradca zawodowy w sposób świadomy i celowy wykorzystuje procedury i techniki rozmowy doradczej, motywując klienta do swobodnego wypowiedzania się i aktywnego współdziałania w rozwiązywaniu jego problemów.

¹ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS 01 Załącznik 2.

Podstawową metodą pracy doradców zawodowych z indywidualnymi klientami jest rozmowa doradcza, przebiegająca zgodnie ze ściśle określonymi fazami i etapami oraz z wykorzystaniem specyficznych technik.

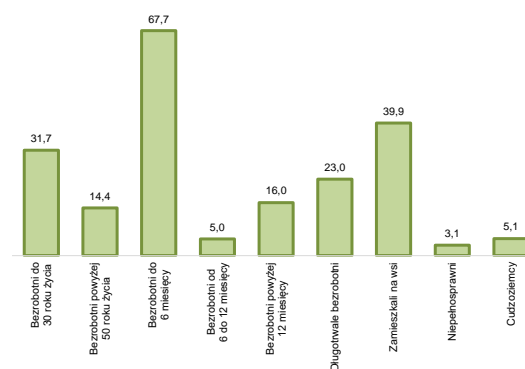
Ogólnie można stwierdzić, że w ramach prowadzonej rozmowy doradczej następuje nawiązanie kontaktu, omówienie sytuacji klienta, sondowanie przebiegu kariery szkolnej, zawodowej, zainteresowań i oczekiwań związanych z zawodem, a także zebranie informacji o warunkach zdrowotnych. Doradca zawodowy i klient wspólnie planują dalsze kroki postępowania i dokonują ustaleń, jakie działania klient powinien zrealizować po zakończeniu porady, czyli wspólnie dla niego przygotowują indywidualny plan działania.

W 2022 roku 8 098 osób skorzystało z porady w indywidualnej, ponad dwa tysiące osób więcej niż w ubiegłym roku. Procentowy udział kobiet w ogólnej liczbie osób korzystających z porady indywidualnej w 2022 roku wyniósł 55,7%.

W 2022 roku w ramach porady indywidualnej zorganizowano 9 966 wizyt z których skorzystało ponad 8 tysięcy osób. Osoby bezrobotne stanowiły ponad 88,6% korzystających z tej formy pomocy. W porównaniu do 2021 roku liczba bezrobotnych korzystających z porady w PUP lub CliPKZ wzrosła o niemal dwa tysięcy osób. Kategoria „inni” obejmuje wszystkie te osoby, których nie można ująć w dwóch poprzednich kategoriach, w szczególności zaś osoby zgłoszone z przyczyn dotyczących zakładu pracy, ale bez młodzieży uczącej się. Osoby te stanowiły w 2022 roku zaledwie 9,7% z ogólnej liczby osób korzystających z porady indywidualnej. Najmniej liczną grupę – 1,7% udziału, stanowiły osoby poszukujące pracy.

Bezrobotni korzystający z usług poradnictwa zawodowego w 2022 roku – wybrane kategorie

Struktura bezrobotnych według wieku, korzystających z poradnictwa indywidualnego przedstawia się następująco: do 30 lat – 31,7%, od 30 do 50 – 53,9%, powyżej 50 roku życia – 14,4%. Grupa bezrobotnych zamieszkałych na wsi zdecydowanie najczęściej korzystała z usług poradnictwa indywidualnego, w 2022 roku stanowili 39,9% z ogólnej liczby bezrobotnych. Osoby będące w rejestrze do 6 miesięcy stanowiły 67,7% z ogółu.

Poradnictwo grupowe

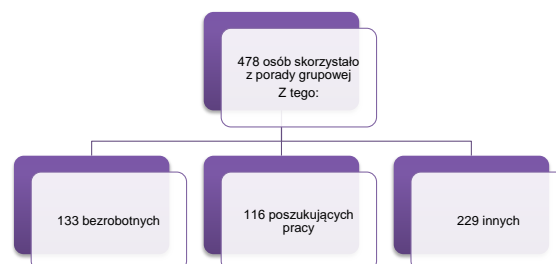
Bardzo często stosowaną przez doradców zawodowych formą pomocy w rozwiązywaniu specyficznych problemów zawodowych jest grupowe poradnictwo zawodowe. Jest to skuteczny sposób pracy z ludźmi, którzy pracując w grupie i będąc jej członkiem, w atmosferze akceptacji i otwartości, mają możliwość zbadania i zdefiniowania własnego problemu zawodowego, dokonania adekwatnej oceny siebie oraz rozwijania umiejętności podejmowania decyzji dotyczących planowania kariery zawodowej.

W ramach poradnictwa grupowego doradcy zawodowi przeprowadzają zajęcia warsztatowe z zakresu poznania samego siebie, podejmowania decyzji zawodowych i planowania rozwoju zawodowego oraz z kształtowania umiejętności pozazawodowych, autoprezentacji, technik poszukiwania pracy.

W omawianym okresie (lata 2011-2022) zdecydowanie największa liczba osób skorzystała z porady grupowej w 2013 roku, 4 019 osób. Najmniej osób korzystających z opisywanej formy wsparcia odnotowano w 2021 roku, 299 osób, w roku 2022 478 osób.

W przypadku poradnictwa grupowego największą grupą zainteresowaną tą formą pomocy są osoby z kategorii „inni”, w 2011 roku stanowili ponad 10% podczas gdy w 2022 roku ich udział wzrósł do 47,9%. Bezrobotni, na początku badanego okresu stanowili ponad, 82% podczas, pod koniec natomiast ich udział spadł o 54,6 pkt proc. osiągając wartość 27,8%. Poszukujący pracy w 2011 stanowili 7,0%

procent osób uczestniczących w grupowym poradnictwie zawodowym. Na koniec badanego okresu stanowili już 24,3%.

Informacja zawodowa

Doradcy zawodowi urzędów pracy świadczą również usługi w zakresie udostępniania szeroko rozumianej informacji zawodowej, która wspomaga proces podejmowania decyzji zawodowej, a także umożliwia klientom dokładniejszą orientację w świecie pracy. Zwłaszcza centra posiadają najkorzystniejsze warunki do realizacji zadań związanych z efektywnym oddziaływaniem informacyjnym na klientów oraz świadczeniem specjalistycznej pomocy doradczej.

Liczba osób korzystających z informacji zawodowej indywidualnej w 2022 roku wyniosła 16 608 osób, wzrost w porównaniu do poprzedniego roku – o ponad 3 tysięcy osób.

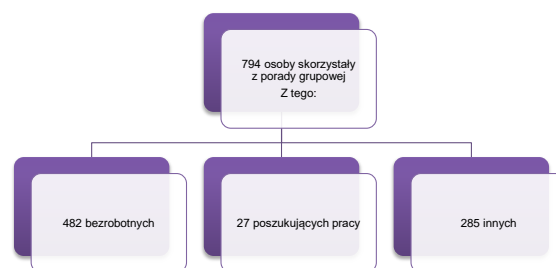
Największym powodzeniem informacja zawodowa grupowa cieszyła się w 2012 roku, kiedy zorganizowano 943 grupy, a na jedną grupę przypadało około 13 osób. W 2022 roku zorganizowano 175 grup, na jedną grupę przypadało 37 osób.

Badania testowe

W procesie poradnictwa zawodowego, aby pomóc klientom w poznaniu swoich możliwości i preferencji zawodowych, a tym samym ułatwić im podejmowanie właściwej decyzji zawodowej, wykorzystywane są testy do badania zainteresowań, ogólnych uzdolnień zawodowych, a także cech osobowości. Każdy klient, który wyrazi zgodę na przeprowadzenie badań psychologicznych, ma możliwość nieodpłatnego skorzystania z takich badań. Analiza własnych preferencji, zainteresowań, a także możliwość dokonania oceny predyspozycji za pomocą metod psychologicznego pomiaru, stwarza klientom możliwości podejmowania właściwych decyzji zawodowych, dokonywania racjonalnych wyborów zawodowych i przygotowania realistycznego projektu dotyczącego perspektyw zawodowych.

Zdecydowanie najmniej osób zostało objętych badaniami testowymi w 2020 roku, 426 osób, podczas gdy jeszcze w 2011 roku liczba ta wynosiła 1 502 osoby, w ubiegłym roku 794 osoby. Największą grupą zainteresowaną tą formą pomocy są osoby bezrobotne, w 2011 roku stanowili ponad 88% podczas, gdy w 2022 roku ich udział spadł do 60,7 pkt proc. Kolejną liczną grupą biorącą udział w badaniach testowych są osoby z kategorii „inni”, na początku badanego okresu stanowili ponad 11% pod koniec natomiast 35,9%. Poszukujący pracy w 2011 stanowili 0,5 procent osób uczestniczących w grupowym poradnictwie zawodowym. Podczas, gdy 10 lat później

zaledwie 27 poszukujących pracy skorzystało z porady grupowej.

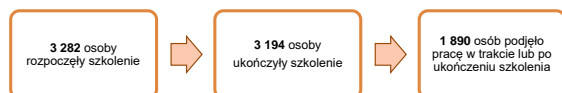
Szkolenia

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Art. 40. Starosta inicjuje, organizuje i finansuje z Funduszu Pracy szkolenia bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, w szczególności w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych,
- konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji,
- utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
- braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

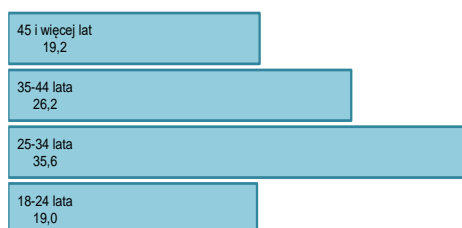
Szkolenie – oznacza pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

W 2022 roku 97,3% osób, które rozpoczęły szkolenie ukończyły je, z tego 59,2% podjęło pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia. Rok wcześniej wymienione wskaźniki wynosiły odpowiednio 93,3% oraz 72,7%.

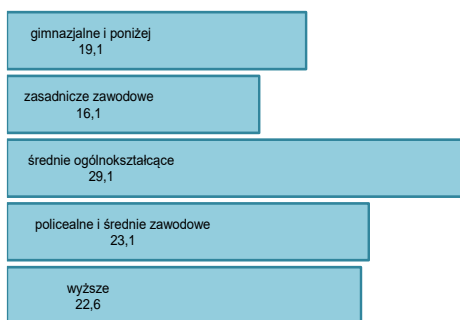
Osoby bezrobotne i poszukujące pracy zdecydowanie najczęściej wybierały szkolenie z zakresu usług transportowych (kurs prawa jazdy) oraz z zarządzania i administrowania.

Struktura uczestników szkoleń w 2022 roku – według wieku (%)

W latach 2011-2022 najczęściej osób kończących szkolenie było w wieku 25 - 34 lata. W 2011 roku stanowili 33,9% z ogólnej liczby osób kończących szkolenie, w 2014 natomiast 27,1%, w roku 2022 ich udział wzrósł do 35,6%.

Struktura uczestników szkoleń w 2022 roku – według wykształcenia (%)

Na początku badanego okresu najmniejszą grupę osób kończących szkolenie

stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, w 2011 roku ich udział w ogółem wynosił 13,1% w roku 2013 wzrósł nieznacznie osiągając wartość 10,5%, w 2022 roku 22,6%.

Udział osób legitymujących się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym wynosił niemal 1/4 z ogółu. W przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w 2011 roku ich udział w ogółem wynosił 22,5%, w 2022 roku spadł do 19,1%. Natomiast w przypadku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym udział w 2011 roku wynosił 23,5%, w 2022 roku 16,1%.

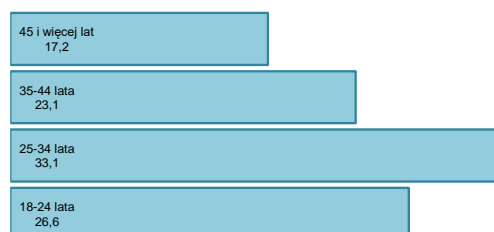
Staż

Staż – oznacza nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

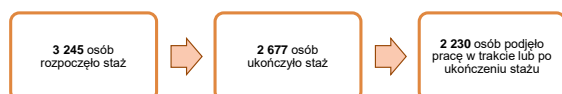
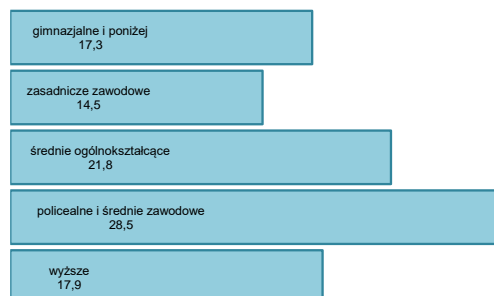
W 2022 roku 3 245 osób staż rozpoczęło, ukończyło 2 677 osób, pracę znalazło 83,3% z nich. W badanym roku w stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost zainteresowania programem stażu o ponad 600 osób. Niemal 30% kończących staż stanowiły osoby w wieku 24 lata i mniej. Najmniejszym zainteresowaniem opisywana forma wsparcia cieszyła się wśród osób w wieku 45 lat i wyższym, ich udział w ogółem określono na poziomie 17,2%.

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy zdecydowanie najczęściej wybierały staż z zakresu prace sekretarskie i biurowe; sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami oraz usługi gastronomiczne.

Struktura uczestników staży w 2022 roku – według wieku (%)

Struktura uczestników staży w 2022 roku – według wykształcenia (%)

W strukturze kończących staż przeważają osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, udział tej grupy wynosi 28,5%. Niewiele mniejszy udział stanowią osoby, które ukończyły średnie ogólnokształcące – 21,8%.

Podsumowanie

W latach 2011-2019 wraz ze spadkiem liczby bezrobotnych, liczba spotkań w ramach poradnictwa zawodowego, szkoleń zarówno bezrobotnych jak i poszukujących pracy oraz staży systematycznie malała. W roku 2020 spadek ich liczby był znaczący, należy jednak pamiętać, że to był rok, w którym przez większość czasu obowiązywały ograniczenia epidemiologiczne utrudniające lub uniemożliwiające organizację spotkań i szkoleń. Lata 2021-2022 to ponowny wzrost liczby organizowanych spotkań w ramach poradnictwa zawodowego.

W 2022 roku 8 098 osób skorzystało z porady indywidualnej, ponad 2,2 tysiąca osób więcej niż w ubiegłym roku. W ramach poradnictwa grupowego doradcy zawodowi w 2022 roku zorganizowali 53 grupy. W latach 2011-2022 zdecydowanie największa liczba osób skorzystała z porady grupowej w 2013 roku, 4 019 osób. Najmniej osób korzystających z opisywanej formy wsparcia odnotowano w 2021 roku, 299 osób. W 2022 roku na jedną grupę średnio przypada 9 osób, podczas gdy na początku omawianego okresu wskaźnik ten wynosił 9,5. Poradnictwem zawodowym zainteresowani są głównie bezrobotni, poszukujący pracy oraz osoby mieszczące się w kategorii „inni” stanowią niewielki procent uczestniczących w tej formie aktywizacji.

W 2022 roku szkolenie rozpoczęły 3 282 osoby, ukończyło 97,3% z nich. Niemal 60% spośród tych, którzy ukończyli szkolenie w badanym roku podjęło prace w trakcie lub po ukończeniu szkolenia, podczas gdy w 2011 roku udział ten wynosił 51,3%. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy zdecydowanie najczęściej wybierały szkolenie z zakresu zarządzanie i administrowanie oraz usług transportowych (w tym kurs prawa jazdy).

W latach 2011-2021 zdecydowanie najwięcej osób rozpoczęło staż w 2014 roku – 10 852 osoby, jednocześnie w tym roku 90,4% osób podjęło prace w trakcie trwania programu lub do 3 miesięcy po jego ukończeniu. Natomiast w 2022 roku staż rozpoczęły 3 245 osób, pracę znalazło 68,7% z nich.

Obszary zawodowe cieszące się największym zainteresowaniem wśród stażystów w 2022 roku to: prace sekretarskie i biurowe, inne obszary zawodowe, pozostałe usługi, sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami, opieka społeczna oraz usługi fryzjerskie, kosmetyczne.